

МЕХАНИЗЪМ

за идентифициране, превенция и противодействие на агресивното поведение при децата в детската градина

Превенцията на психическото, емоционалното и физическото здраве на децата от 3 до 7-годишна възраст за преодоляване на причините за антисоциално поведение е от изключителна важност в предучилищното възпитание. Настоящият механизъм за превенция на агресията в детската градина е разработен в съответствие с:

- Конвенция за правата на детето на ООН;
- Закон за закрила на детето;
- Национална стратегия за детето 2008-2018 г.;
- Закон за защита от дискриминация .

Механизмът има за цел изграждането на ефективен модел за превенция и намаляване на агресивните прояви сред децата в ДГ „Слънчице” чрез ангажиране на всички страни – учители, родители, деца.

Документът се състои от две основни части. В първата част се разясняват понятията „насилие” и „тормоз”, видовете поведение, които те включват, както и белезите, по които да бъдат разпознати. Тази част е информативна и с нея трябва да бъдат запознати всички служители в детското заведение.

Във втората част на документа се разглеждат задължителните елементи на политиката на ДГ „Слънчице“ за противодействие на тормоза. В тази част се разясняват дейностите по превенция и интервенция (реакция), които се осъществяват, включването на родителите като неизменен участник в процеса на превенция и на интервенция.

ЧАСТ ПЪРВА – Какво представлява насилието

Насилие означава действия - обикновено агресивни или престъпни, чиято цел е причиняване на вреда и унищожение на хора, животни или (по-рядко) собственост. Може да се отнася и до всяка злоупотреба в зависимост от нейната сериозност. Вреди,

нанесени на предмети, обикновено се считат за по-незначителни в сравнение с насилието над хора.

Насилието е осъдимото от морална гледна точка. Насилието превръща хората в обекти и средства, то унижава и поражда всички форми на дехуманизация, за да стигне до отчуждение и неизбежно самоунищожение. Насилието по форма на изразяване е най-примитивната агресия. Агресията е всяка форма на поведение, целящо да нарани или навреди на друго живо същество, което е мотивирано да избегне това третиране.

Видове насилие

Има няколко основни вида насилие над деца:

ФИЗИЧЕСКО НАСИЛИЕ, (МАЛТРЕТИРАНЕ)

Всяка неслучайна физическа увреда на дете (до 18г.) от родител или друг обгрижващ може да се определи като физическо насилие (малтретиране). Като цяло под физическо насилие се разбира всяко удряне, ритане, щипане, раздрусване, пошляпване, изгаряне, хапане, душене и т.н. Може да се включва даване на детето на отровни вещества, неподходящи лекарства или алкохол. Възможно е да се използва ненужна сила при хранене, сменяне на пелена или дреха. В резултат могат да се появят охлузвания, синини, драскотини, подутини и други видими наранявания по тялото на детето, както и вътрешни – счупвания и кръвоизливи. Вредите може да не са причинени умишлено и да са следствие на прилагане на свръх строги мерки за дисциплина или физически наказания.

НЕГЛИЖИРАНЕ

Неглижирането се определя като неспособност на родителя (настойника) да осигури подходящи грижи, удовлетворяващи потребностите, характерни за възрастта, които детето не е в състояние да си осигури само. Може да е физическо, образователно и емоционално.

СЕКСУАЛНО НАСИЛИЕ

Сексуалното насилие може да включва сексуален интерес, опипване, разголване на гениталии, орално сексуално действие, вагинално или анално проникване с предмет, вкл. пръсти и penis, показване на порнографски материали или използване на детето за порнографски цели, воайорство и др. Сексуалното малтретиране над дете е предателство на детското доверие. Когато се говори за сексуално малтретиране то трябва да се различава от неправилното сексуално общуване /misuse/ с детето, инцест, и изнасилване. Общото между всички понятия е злоупотребата със сила и доверие.

ЕМОЦИОНАЛНО НАСИЛИЕ

Под емоционално насилие се разбира непрекъснатата критика, засрамване, унижаване, порицаване, заплахи, подигравки, предизвикване на страх и безпокойство у детето, постоянно недоволство от неговото поведение. Възможно е родителите съзнателно да се дистанцират от детето, да пренебрегват молбите за помощ, за внимание, за насърчаване

ЗАНЕМАРЯВАНЕ

Занемаряване се наблюдава когато родителите не посрещат основните нужди на своето дете – храна, дрехи, дом, топлина и медицински грижи и го оставят без надзор. Те може да пренебрегват нуждата на детето от обич и привързаност, да го оставят да присъства на сцени на насилие, да му разрешават да употребява наркотици и алкохол. Друга форма е незаинтересоваността на родителите към успеваемостта на детето в училище,

липсата на грижи за неговата подготовка, снизходителното отношение към постоянните или чести отсъствия от ДГ.

Превенцията на тормоза включва комплекс от мерки, които имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието. Превенцията поставя приоритет върху дейности на равнище група, например създаване на правила на групата, морално възстановяване на щета, тематични дискусии, регулярно провеждани в ситуации или по друго време. Дискусиите са възможност да се поставят за обсъждане въпроси, които вълнуват или смущават децата, като по този начин се създава пространство за отработване на агресията чрез говорене, разиграване на ситуации, тяхното обсъждане и съответно осмисляне.

Интервенциите включват действия и мерки, които целят спиране и разрешаване на възникнала вече ситуация на тормоз, като се отчитат индивидуалните потребности на всяко дете, въввлечено пряко или косвено в ситуацията, и се прилага принципа на най-добрия интерес на детето. В по-голямата си част интервенциите включват отговора на ДГ при възникнали ситуации на тормоз.

ЧАСТ ВТОРА

Процедура за превенция на насилието над деца

1. Системен мониторинг върху спазването правата на децата в детското заведение, осъществяван от директора и учителите.
2. Запознаване на педагогическия и непедagogическия персонал с нормативните документи за превенция на насилието над деца, с материали по темата за видовете насилие и начините за идентифицирането му.
3. Ежегодно разработване и провеждане на открити моменти в ДГ с акцент правата на децата.
4. Разпознаване белезите на насилие, упражнено над деца от ДГ извън времето на пребиваването им в нея.
5. Наблюдение на детето / вкл. в присъствието на родител / - поведение, вербална и невербална комуникация. Педагогическо взаимодействие с детето за разпознаване симптоми на насилие от специалист – психолог или учител предучилищна педагогика.
6. Специализирани срещи с родителите за изработване стратегия за решаване на проблема.
7. Със съгласие на родителя директорът може да информира педагогическия съвет за ситуацията.
8. При необходимост провеждане на консултация със специалист – педиатър, психолог, социален работник.
9. Взаимодействие с институциите при реализиране мерките за защита, гарантиращи правата на детето:

- информиране отдела за закрила на детето при районната дирекция « Социално подпомагане» - чл.9 ал.2 от ЗЗПД
- сътрудничество със социалния работник
- съдействие от полицията / при необходимост от полицейска защита /.

Действия на персонала при инциденти между деца

1. Своевременно информиране на директора от учителя, установил инцидента.
2. Информирание родителите на децата от учителя на групата в присъствието на директора.
3. Анализ на ситуацията от педагогическия съвет и изготвяне на мерки за предотвратяване на подобни прояви.
4. Директора може да вземе решение по случая, за което информира учителите и родителите.
5. Информирание и взаимодействие с институциите, които имат отношение по случая.

Деца с неприемливо поведение

1. Педагогическо наблюдение на детето в срок от 6 месеца и регистриране на проявите му.
2. Разговор с детето и родителите му. Насочване към специализирана диагностика от личен лекар и / или съответния специалист от който то има нужда предвид неговите дефицити.
3. Работа в екип с цел подпомагане на родителя в семейната среда:
 - работна група в състав директор, учителя на групата, психолог
 - работна група и специалисти от отдела за закрила на детето гр. Оряхово
4. Ориентировъчно идентифициране на причините за неприемливото поведение на дете:
 - жертва на насилие
 - с хиперактивност
 - с дефицит на внимание
 - с обучителни затруднения
 - с емоционално-поведенчески отклонения
5. Работа на специалистите с детето. Получаване на обратна връзка в детското заведение за процеса и резултатите от тази дейност при спазване на конфиденциалност на информацията.
6. При отказ на родителя да сътрудничи на детското заведение, директора има право да уведоми отдела за закрила на детето.
7. Директорът е длъжен да уведомява общинското ръководство за установени случаи на насилие над деца.
Учителите и непедагогическият персонал са длъжни да спазват и прилагат механизма за превенция на насилието приет в ДГ.
- 8 Директорът осигурява съдействие от страна на персонала на ДГ за координиране на действията със съответния специалист.

Къде може да се подава сигнал за дете в риск от насилие и тормоз?

Към Държавната агенция за закрила на детето функционира Национална телефонна линия за деца 116 111. Националната телефонна линия за деца предоставя консултиране, информиране и помощ по всякакви въпроси и проблеми, свързани с деца. Към нея при необходимост могат да се обръщат за съдействие и професионалисти. Националната телефонна линия за деца с номер 116 111 е с национално покритие, достъпна от територията на цялата страна, напълно безплатна за обаждачите се, независимо дали звънят от стационарен или мобилен телефон. Тя функционира 24 часа в денонощието. Според Координационния механизъм, в случай че сигналът за насилие бъде приет от някой от визираните органи за закрила – получен от дирекция „Социално подпомагане“/отдел за закрила на детето, Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи, съгласно чл. 7 от Закона за закрила на детето той е длъжен да уведоми за това останалите незабавно до 1 час от регистриране на сигнала, включително по телефон и факс. Сигналът се изпраща в дирекция „Социално подпомагане“ по настоящия адрес на детето. Съгласно Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето (чл. 10, ал. 5) в случаите, отнасящи се до насилие над дете, се разглеждат и анонимни сигнали.

Съгласно Координационния механизъм във всеки един отдел „Закрила на детето“ при дирекция „Социално подпомагане“ началникът на отдела е на разположение, като той определя отговорен социален работник. В отдел „Закрила на детето“ определеният отговорен социален работник извършва проверката на сигнала до 24 часа от постъпване на сигнала.

При проучването на сигнала социалният работник може да потърси съдействие от страна на училището – информация за детето, за взаимоотношенията му с учениците, впечатленията на учителите, т.е. информация, с която да бъде направена оценка на случая.

При проучването на сигнала и предприемането на действия се изисква работа в екип от страна на различни специалисти. От една страна, за да се направи точна оценка, а от друга, за да бъдат съгласувани действията на различните специалисти.

В случай че бъде установен риск за детето, то ще бъде отворен случай, т.е. ще бъдат предприети мерки за закрила. Ще бъде изготвен план, в който ще бъдат описани планираните мерки, като социалният работник ще следи за изпълнението на плана.

В работата с децата и техните семейства всеки професионалист има своята роля.

Ролята на социалния работник е свързана с проучване на семейната среда и предприемане на мерки за закрила. В същото време той има правомощията и ангажимента да консултира родителите, да подпомогне тяхната ангажираност в работата с детето на равнище училище. Социалният работник може да консултира семейството, да насочи родителите и детето към подходящи социални услуги и консултации.

Мултидисциплинарният екип на местно равнище следва да си постави единна стратегическа цел, за постигането на която следва да изготви съвместен план за действие с разписани конкретни задачи със срок за изпълнение. Всеки един от посочените по-горе участници в мултидисциплинарния екип набелязва и предлага на останалите от екипа конкретни задачи по случая, които да изпълни, съобразно собствените си правомощия и в съответствие с нормативната уредба. Конкретните задачи за изпълнение следва да бъдат зададени така, че да може всеки участник да действа съобразно оперативната си самостоятелност, като изпълнението на конкретните дейности и задачи бъде подкрепено със съдействието на останалите участници и в същото време това да спомогне за крайния резултат – дългосрочна цел, която трябва да гарантира в най-голяма степен интереса на засегнатото дете.

Работата в екип ще даде възможност и за обратна връзка между различните специалисти, работещи с детето и неговото семейство, за успехите или трудностите при изпълнението на планираните цели.